

Rebellen i fotbollsfamiljen

Bill Sund

Institutet för social forskning, Stockholms universitet

Publicerad på Internet, www.idrottsforum.org (ISSN 1652-7224) 2006-06-06

Copyright © Bill Sund 2006. All rights reserved. Except for the quotation of short passages for the purposes of criticism and review, no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the author.

I dagarna har den stora internationella fotbollsfamiljen – eller åtminstone de mest framstående grenarna av den – samlats i Tyskland under ledning av FIFA och dess ledare, familjens överhuvud, Sepp Blatter. Självklart är den europeiska grenens överhuvud, UEFAs president Lennart Johansson, också på plats, liksom alla andra, nästan undantagslöst manliga, toppar inom internationellt och nationellt organiserad fotboll. Och familjemetaforen, menar Bill Sund i sin artikel om Carl "Ceve" Linde, rebellen i den svenska fotbollsfamiljen under förra seklets första hälft, är inte bara ett ord man tar till för visa på enighet och familjär vänskap; paternalismen har alltid varit den ledande organisationsprincipen inom fotbollens organisationer. Familjemetaforen har snarast en funktion att legitimera ledarskapets ofta demokratiskt tvivelaktiga maktposition och maktutövning.

Carl Linde (1890–1952) var en banktjänsteman från Skåne som flyttade till Göteborg och blev en av idrotts-, och framför allt fotbollssveriges stora profiler. Han applicerade sitt ekonomiska tänkande på idrottens organisation och blev en centralfigur i det västsvenska idrottslivet. Men det var som fotbollsanalytiker – när det gällde såväl spelet och tekniken som organiseringen – som han var mest känd och framgångsrik. Med stöd av Torsten Tegnér, och med dennes *Idrottsbladet* som plattform, utmanade han (under signaturen "Ceve") de gängse idéerna om spelutveckling och -strategi och den etablerade maktapparaten i Stockholm. Bill Sund redogör kunnigt och engagerande för Ceves fotbollsideologi och för hans strider med fotbollens dåvarande "familjeöverhuvud", Anton Johanson, som formade sig till ett grundskott mot den paternalistiska organisationsprincipen inom svensk fotboll.

Fotbollens särställning har under senare år förstärkts ytterligare och det finns utan tvekan en stor fascination för denna sport. Intresset tycks enormt, stora pengar omsätts dagligen. Man undrar om det verkligen kan fortsätta så här. Olika aspekter läggs på fotbollen av media, av nättaktörernas supportrar och i alla dessa fotbollsböcker som nu inför VM i Tyskland landat på diskarna i alla affärer och kiosker som säljer tidningar och böcker. Epokerna skimrar förbi i fotbollshistorikerna och de stora namnen rabblas. Fotbollsberättelserna omfattar nu även spelarnas vardag; magasinet *Offside* har gjort detta till sitt eget signum. Till bilden, som nu tonas ned, hör även fotbollens organisatoriska ledarskap, affärer och moral. Precis när IFK Göteborgs spelaraffärer och Lars-Åke Lagrells TV-förhandlingar var på väg bort från förstasidorna, dyker den stora skandalen upp kring Juventus och maffians Italien.

När det krävs gör FIFA:s Sepp Blatter sina självsäkra uttalanden om "fotbollsfamiljen" och dess förhandlingar, institutioner och transaktioner; detta mantra om fotbollsfamiljen återkommer sedan hos fotbollsledarna på olika nivåer. Familjemetaforen är inte bara ett ord utan är djupt rotad inom fotbollen; paternalismen står sig fortfarande mycket stark och den präglar fotbollens relativt autonoma samhällsställning. Man vill sköta allt själv och helt

på sina egna villkor. Öppna marknadsprinciper och klara arbetsmarknadsrelationer skyr man (Sund, 2006). Det är ingen särskilt enkel uppgift att hitta dess rötter och kampen mot dess interna och externa maktställning. Endast egentligen Bosmandomen om spelarnas fria rörlighet har utmanat fotbollspaternalismen i grunden (*Professionel fodbold*, 2005). Har det funnits någon kamp mot fotbollens paternalism och vilka uttryck tog den sig i så fall? Jag har gjort ett litet försök att finna exempel, och då gått till svensk fotbollshistoria under epoken från 1910-talet till början 50-talet, då "fotbollsprofessorn", den kontroversiella Carl Linde bedrev sin utmanande och nyskapande verksamhet i organisationer, kommittéer och tidningar. Han var även verksam på det internationella planet (FIFA etc.); denna aspekt tas dock inte mer än översiktligt upp i denna artikel. Dessvärre har jag ännu inte hittat hans privatarkiv med brevkorrespondens etc. Detta material skulle givetvis komplettera alla hans artiklar, böcker osv. Jag tar gärna emot tips om var arkivet kan finnas.

1900-talets första del var en epok som innehöll många olika drivande motsättningar som gällde såväl sportsliga fotbollsfrågor som mer organisatoriska policy- och ledningsfrågor. Inom det sportsliga området fanns under nästan hela perioden en skarp debatt om hur fotboll skulle spelas, hur lagen skulle formuleras (Helsingborgssystemet eller Chapmans WM-system, med trebackslinje och två släpande inrar t ex) och var tonvikten skulle läggas i spelet. Även fotbollens utbildningsfrågor kan hänföras till detta kapitel. I anslutning till denna diskussion, som delvis kom att förändra fotbollen, fanns också en diskussion om hur landslaget skulle tas ut och vilka, förstås, som skulle spela där. Tidigt kom för övrigt diskussionen upp om inte en förbundskapten skulle ersätta "Uttagningskommittén" (UK), bestående av flera fotbollsledare. Tränaren hade vid denna tid oftast ingen egentlig makt alls när det gällde laguttagning; han skötte träningen. Lagledaren tog ut laget.

Till de organisatoriska och ekonomiska frågorna hörde förstås huvudfrågan om fotbollen skulle regleras genom den överordnade amatörregeln eller om professionella inslag skulle tillåtas. Eller om man skulle välja någon slags medelväg mellan professionalism och amatörism. Här fanns också flera frågor som handlade om storklubbarnas ställning och inflytande inom fotbollförbundet. Det intressanta är att denne Carl Linde alltid var drivande, skarp och oftast stod i motsättning till andra ledare inom förbundet, främst Anton Johanson, en av de personer som bildade förbundet 1904 och som satt i ledningen fram till mellankrigstiden. Det svenska förbundet som var med och satte upp det internationella förbundet, FIFA, var ett barn av sin tid med allt vad det innebar.

Paternalism

Den framväxande fotbollen genomsyrades av paternalistiska ledningsprinciper: högre organ styrde över lägre på ett beskyddande sätt. Personerna i de högre organen visste bättre, andra personer hade att samtycka; ledarna var äldre män som i kraft av ålder, kompetens och inflytande styrde över de övriga. Systemet byggde på status och ålder och reproducerade denna maktfigur till kommande generationer. Tidigt såg man sin fotbollsrorelse som en familj, och i den traditionella familjen finns ett överhuvud som styr och ställer med utgångspunkt från familjens bästa och detta tolkas av den överordnade personen (www.earlham.edu/~peters/writing/paternal.htm). Att fotbollen fick denna maktordning är knapp-

past förvånande, den var inbäddad i ett samhälle som kring 1900 hade denna typ av dominerande institution.

Den växande arbetarrörelsens organisationsprinciper var ännu inget direkt alternativ. Det är för övrigt en problematik värt ett studium, nämligen en jämförande studie mellan fotbollens och arbetarrörelsens makt- och ledningsprinciper. Har inte paternalismen även haft ett stort inflytande inom arbetarrörelsens organisationer (Sahlström, 1998)? Den viktiga distinktionen inom idrotten/fotbollen mellan ledare och aktiva var också särskilt tydlig genom att den även inkluderade en åldersskillnad som omedelbart var för handen.

Det är här i denna maktstruktur av paternalistisk över- och underordning i fotbollens barndom som Carl Linde först gör sig bemärkt och kommer in i bilden. Det skedde 1913 (Linde är då endast 23 år), då han efter landslagets (federationslagets) svaga resultat (0-8 och 0-10 mot Danmark, danskarna ”voro överlägsna i allt”, Sund, 1997: 59) tog initiativ till ett offentligt protestmöte med cirka 1000 deltagare i Exercishuset i Göteborg mot fotbollsförbundets ledare uppe i Stockholm; deras ”klickvälde”. Kraven i den antagna resolutionen var att styrelsen skulle avgå och att en ny UK skulle utses. Linde och de övrigas linje var att landslaget skulle bestå antingen av en Göteborgsallians eller en Stockholmsdito – och inte ”bästa man på varje plats”, vilket förbundsledarna hävdade. Upproret ledde till att han och de övriga i Exercishuskommittén, som tillsattes på mötet för att driva kommitténs linje vidare, diskvalificerades för stadgebrott, men Linde kom snart tillbaka. Han gav inte upp; stöd fick han av bland andra Torsten Tegnér, redaktören med entreprenörsanda.

I en tillbakablick på denna tid och Anton Johanssons paternalistiska ledarskap skriver han 1938: ”Ingen idrott har varit så full av intriger, avundssjuka, personligt maktbegär och småaktigheter, som just svensk fotboll, och många goda ledarekrafter ha under Antons tid därför blivit trötta i förtid. Antons politik gick från början till slut ut på att hålla borta alla starka personligheter, alla verkligt kunniga och intresserade förmågor, särskilt av yngre årgångar. /.../ Massor av våra internationella spelare ha sålunda fått avsmak för administrativa uppgifter. De borde ju istället ha animerats att hjälpa till i fostran av de nya generationerna. I den anton-johansonska andan har många val till styrelser etc. skett mera i den högre fotbollspolitikens tecken än med hänsyn till verklig sakkunskap, praktiskt kunnande och aktiva insatser, vilket i det långa loppet verkat hämmande på rekryteringen av ledarkategorin och därmed spelartillväxten underifrån” (IB 1938:74).

Calle Linde

Dock vill jag innan jag fortsätter, något utförligare presentera denne fotbollsrebell, som på allvar lyckades utmana paternalismen och en av dess främste banerförare, Anton Johanson.

Carl Linde föddes i Malmö år 1890 (avled 1952), flyttade så småningom till Västkusten och inledde sin yrkesbana som banktjänsteman. De systematiska bankkunskaperna om riskanalys, organisatorisk och ekonomisk ordning och reda kom han sedan att omsätta i sin långa följande ledarbana. Redan mycket tidigt började han skriva artiklar för *Bohusläns Tidning*, medverkade i *Nordiskt Idrottslif* och startade till och med ett eget idrottsmagasin *Idrott*, som tog hans dyrbara tid, innan han bestämt övergick till Torsten Tegnérns tidning *Idrottsbladet*, där han sedan under signaturen ”Ceve” kom att skriva sina många flödande artiklar och kolumner under årens lopp. På *Idrottsbladet* fick han fritt spelrum; Tegnér in-

såg direkt hans stora kapacitet som skribent, kritiker och organisatör. Lindes artiklar är en guldgruva för alla fotbollsintresserade; de borde för övrigt snarast ges ut i ett kommenterat urval.

Många fotbollsintresserade har till exempel aldrig hört talas om Helsingborgssystemet och alla turer om amatörismen. Har sett att Jesper Högström använt Lindematerial i sin *VM-bok* (2006). Tidigare har jag själv (1997) och Torbjörn Andersson (2002) byggt på Linde. Hans artiklar innehåller såväl analys som polemik. Han kände idrotten inifrån och hade varit aktiv inom såväl fotbollen (liten snabb vänsterytter i bl. a IFK Göteborg) som bandyn och friidrotten innan han blev ledare vid påfallande unga år. Storstrejksåret 1909 fick han sitt första uppdrag inom Göteborgsidrotten (*Nordiskt sportlexikon*, 1943, *Vem är vem?* 1948 och IB 1952:47).

Brådmogen som han var började han med allt tidigt, utmanade och gick på. Bara där bröt han med paternalismens bjudande åldersstreck. Redan 1920 blev han ledamot av fotbollförbundet, då hade han redan år bakom sig som ledare inom Göteborgsidrotten. Han var även ledare och styrelseledamot inom andra idrotter och sporter som bandy, bordtennis, boxning och bilsport (Skånska Automobilklubben). Förutom på Västkusten och i Göteborg var han således även aktiv i Skånes idrottsliv under en viktig period.

Störst betydelse fick han utan tvekan inom fotbollen, både som analytiker och ledare. Han skrev och påverkade fotbollen teoretiskt samt verkade som ledare genom att inrätta Tekniska kommittén (TK, där han var chefsinstruktör) och genom att ta initiativ till kartellen serieföreningen, nuvarande Svensk Elitfotboll, för de ledande klubbarna. Han menade att storklubbarna måste tillvarata sina intressen gentemot småklubbarna och distrikten samt reglera sina inbördes relationer. Detta kartelltänkande hade han säkerligen med sig från bankvärlden. Tidigare hade han tillämpat detta i Göteborg genom att dra ihop Göteborgsklubbarna till en allians. Han satt också i UK i många år och i Tipstjänst styrelse samt i Fotbollsstadions styrelse (Råsunda, som delvis ägdes av förbundet samt av AIK). Linde var dessutom en berest man och såg alla viktiga matcher han kunde. Han ledde flera landslagsturnéer och hade synnerligen goda nätverkskontakter med "fotbollsfamiljens" företrädare utomlands - från Italien (Vittorio Pozzo) via kontinenten (bröderna Hugo och Willy Meisl) till Danmark (Nils Middelboe).

Fotbollsstrejken 1921

Diskussionen om "smygprofessionaliseringen" (en samtida term) inom fotbollen fanns redan innan olympiaden i Antwerpen 1920 när hela frågekomplexet formligen exploderade. Hemkommen från olympiaden rapporterade överledaren och förbundets ledande man, generalsekreteraren Anton Johanson att amatörbestämmelsen hade kringgåts och att Sverige hade "hundratals maskerade professionella spelare" (Sund, 1997:67). Han menade att spelarna inte skulle ha någon extra ersättning till sina familjer. Istället ville Johanson legalisera professionalismen; ett sådant beslut ville han ha på det kommande årsmötet. Redan innan olympiaden hade förbundet tillsatt en kommitté för att utreda hur man skulle ställa sig till professionell fotboll och om överträdelser förekom. Resultatet blev att man kom fram till att avvisa professionell fotboll och att de gällande stadgarna dög bra. Carl Linde kallade denna utredningsgrupp en "hemlig kommission" och var kritisk till tillvägagångssättet att

sopa allt under bordet. Johansons rapport och krav efter OS väckte stor debatt och spelarna hotade med att inte spela fler landskamper innan de fick ut hela den ersättning (skäligt understöd till sina familjer) de utlovats.

Förhållandena i Antwerpen undersöktes av ytterligare en utredningsgrupp och den kom fram till att Anton Johansson hade fel. I en landskamp mot Norge i juni 1921 hade ännu inte spelarna fått ut sina pengar och flera strejkade därför. Linde hade då blivit sekreterare i UK och stödde helt öppet de strejkande spelarna. Det var närmast kaos i förbundet och Anton Johansson fick lov att lämna sina operativa uppgifter i förbundsledningen. Lindes linje om att gå spelarna till mötes vann samtycke och segrade. Han var emellertid emot att införa professionell fotboll i Sverige.

I sitt brev till de övriga i UK inför Norgematchen skrev han att spelarna inte behandlas ”som våra jämlingar, utan som en pariaklass utan rättigheter men med alla skyldigheter. Vi uppträda såsom ett slags arbetsgifvare, och förlitande oss på styrelsens oinskränkta makt och okränkbarhet tro vi oss kunna behandla spelarna huru som helst. Spelarna ha intet annat vapen än det passiva motståndet och det ha det också brukat. De ha förklarat strejk. Likheten mellan arbetsgifvare och löntagare är fullständig, trots de nya amatörstadgarna, Strejk är ett otrefligt ord när det gäller idrott men jag kan inte finna något, som bättre karaktäriserar situationen” (Sund, 1997: 68-69).

Denna konflikt är högst anmärkningsvärd och föga känd, det är knappast sådant som brukar stå i fotbollshistorikerna. Men Anton Johansons stil att först lova runt och sedan hålla tunt väckte berättigade protester och Carl Linde ställde sig på spelarnas sida. Det är lika anmärkningsvärt. Han återkom sedan under alla år till frågan om professionalismen. År 1927 (*IB* 23/2) analyserade han läget i en artikel med titeln ”Svensk fotboll vid skiljevägen. Amatörism – halvprofessionalism eller yrkesfotboll. Några allvarsord till svenska fotbollsfolket” (rubrikerna var långa vid denna tid). Här går han igenom och visar att det inte finns några förutsättningar att införa yrkesfotboll i Sverige. Pengarna i form av publikintäkter är för små, idrottsplatserna ägs av kommuner och inte av klubbarna som i England och riksdagen och skattesystemet missgynnar idrotten. En lösning skulle kunna finnas genom ett kooperativt system, där spelarlönerna var maximerade som i England, menade han.

Hela femspaltaren sammanfattas i ett antal pedagogiska punkter:

1. Sverige har inget behov av professionell fotboll.
2. Varken spelare eller ledare önskar professionell fotboll.
3. Professionalism är så gott som omöjlig att införa i Sverige.
4. Allsvenskan och alla andra matcher driver utvecklingen mot professionalism.
5. Kan man stå emot de professionella tendenserna?

Här är det bankmannen som gör en krass analys. Det fanns flera sidor av problemet att beakta. Mellan raderna skymtar man dock att fotbollsälskaren Calle Linde gärna skulle vilja se mer kvalitativ fotboll och då behövs ett rent yrkesutövande. Han vrider och vänder sig och ser att frågan kommer att kvarstå för diskussionen på agendan. På hösten (*IB* 23/11) återkommer han med ungefär samma budskap (dessförinnan har han bevakat frågan under hela våren och hösten). Vad kan göras för att förhindra de professionella tendenserna, vad göra? Nu har punkterna blivit åtta och det gäller att skära ner antalet matcher, förlänga karenstiden vid spelarövergångar, förbud mot ”kaperier” (alltså tvingande värvningar),

höjning av skattesatserna på större matchinkomster (publikintäkter), premiering av juniorfotboll, kontrakt mellan förbundet och respektive klubb om att klubben följer alla bestämmelser och gör en kraftig revidering av amatörbestämmelsen eller slopa densamma.

Till sist klämmer han dock till med att om ingenting hjälper och några klubbar vill införa professionell fotboll – gör så. Tillåt då sådana förhållanden. Man behöver inte skandalisera dessa klubbar och personer för den sakens skull, skriver han och jämför med artister och konstnärer. Denna linje höll sedan Linde alla år. Han lade papperen på bordet och försökte föra en helt öppen och rationell diskussion, tagande och givande argument. Här, i frågan om hur man skulle hantera en sådan så stor fråga som professionalismen, är hans förhållningssätt klart avvikande mot den dominerande paternalistiska hållningen, som innebar att man såg denna fråga som för svår för spelare och medlemmar.

Fotbollskulturen

Men det är nog när det gäller utvecklingen av fotbollskulturen och fotbollskunskaperna som han haft störst betydelse. Det började med att han introducerade Nils Middelboes tankar om fotbollsfilosofi, teknik och kultur. Det gjorde han redan 1913. Middelboes råd var att svenskarna istället för att lära av engelsmännen skulle vända sig till skottarna och deras kortpassningsspel; det hade danskarna gjort med gott resultat (*IB* 1913:39 och *Goal* 1914). Introduktionen av Middelboe skedde i polemik mot en förbundsrapport om träningsmetoder; metoder som hämtats från England och en resa som företagits dit.

Den gängse uppfattningen vid denna tid var annars att spelet lärdes ut av äldre spelare eller genom enkla handböcker, ofta sammanställda av tidigare professionella engelska spelare. Tränarna gick ut på att spela mot ett eller två mål och/eller att skjuta mot mål. Anton Johanson, som varit domare, gav för övrigt ut en sådan handbok. Själva spelet, spelidéerna och taktiken var någonting som tillkom ledarna att behärska. Spelarna sågs som ett material som skulle formas av ledarna och tränas av tränarna - ”spelarmaterialet” - som det hette, alltså en slags råvara.

Carl Linde hade en helt annan uppfattning, och han var långt före sin tid även internationellt när han startade sin Tekniska Kommitté (TK) för att lära ut och sprida fotbollskunskaperna på djupet. Han fick hållas med sin kommitté, men knappast mer. Alla i förbundet tog den inte på allvar. Riktiga satsningar på tränarutbildning hör först vår tid till. Hans instruktionskurser började som sagt i slutet av 20-talet och fortsatte oavbrutet. Dessa kurser skall ses mot bakgrund av hans ofantligt många artiklar med spelanalys och tekniska synpunkter. De är helt grundläggande och av stor betydelse för att svensk fotboll gör framsteg under tiden fram till början av 50-talet. Det hände givetvis också att Linde var inne på fel spår – även solen har sina fläckar.

En sådan felsyn var hans uppfattning att det nya reviderade off-sidesystemet (1925) skulle komma att förstöra fotbollen. Där hade han en konservativ syn, som han delade med äldre herrar. Men samtidigt förutspådde han att det nya off-sidesystemet skulle komma att innebära ”att man så småningom (skulle) spela med fyra backar, två halvbackar och fyra forwards” (*IB* 1925 31/7). Framsynt var han. Han släppte dock aldrig idén om off-sideregeln destruktiva sida. I början av 1936 menar han till exempel att fotbollen genom denna regeländring förvandlats ”från folkidrott till cirkus” (*IB* 1936:10). Denna motsägelsefullhet

präglade länge ”fotbollsfamiljen”. Man var för teknisk och bra fotboll. Men den skulle utövas av amatörer, helst, underförstått att amatörism skapade folklig aktivitet och dessutom bättre och mer estetiskt fotboll.

Hans debatt på 30-talet med främst Rudolf ”R:et” Eklöf om fördelar och nackdelar med olika spelsystem, särskilt Helsingborgssystemet och Chapmanssystem, är i sig en del av en universitetskurs i fotbollskunskap (Sund, 1997:73-96 och Sund, 1997). Där bränner det ofta till. Poängen här är inte själva debattens innehåll utan att den fördes offentligt med alla argument, så att den på så sätt blev socialiserande för de aktiva fotbollsspelarna framför allt. Några sådana debatter förs knappast längre. Den senaste öppna debatten av denna dignitet jag känner är den mellan Bob Houghton och Lars ”Laban” Arnesson (Peterson, 1993), men den fördes inte lika öppet och hade inte alls samma frekvens och varaktighet som diskussionen som fördes i *IB*:s spalter under årtal.

Mot slutet av 30-talet lämnade Carl Linde UK, då hade han varit med där i 17 år. Men han avgick inte av åldersskäl eller för att han suttit för länge utan därför att storklubbarna i Serieföreningen ville diktera UK:s och landslagets villkor. Under 1938 deklarerade dessa klubbar att man ville ha en förbundskapten. Men förändringen till en sådan institution skulle ske successivt. Som förbundskapten ville man se Rudolf ”R:et” Eklöf. Dessutom ville man sätta upp ett system av hemliga rapportörer som i samråd med UK skulle diskutera laguttagningar osv. Linde blev upprörd och menade att storklubbarna gick bakom ryggen på UK och förbundet. Av denna anledning avgick han. Avskedsbrevet publicerades i *Idrottsbladet* (*IB* 1938:27) och hade rubriken: ”Varför Ceve avgick: En självdeklaration. Omöjligt att ta ut landslag under klubbkontroll säger UK-veteranen”.

Några större förändringar skedde därefter inte; förbundskaptensinstitutionens införande kom att dröja fram till 60-talet, till exempel. Carl Linde kom denna gång i motsatsställning till den klubbkartell som han själv tagit initiativ till för att kunna bemöta och begränsa förbundets makt. Nu hade maktförhållandena ändrats radikal, klubbarnas resurser hade växt till och det hade skett under en tioårsperiod. Han såg nu inga möjligheter att fortsätta, positionen i UK var alltför isolerad. Linde övergick nu helt till sin dagskritik och fotbollsanalytiska verksamhet.

I hans kanske sista stora betydelsefulla artikel, som kom 1947 (*IB* 1947:117) pläderar han än en gång för att svenska landslaget skall spela ”hälsingborgskt” i London-OS 1948. Eller med andra ord med fyra backar, en defensiv mittfältare centralt (”diamant” med vårt språkbruk), två övriga mittfältare och tre forwards – i siffror 4–1–2–3 – vilket laget också huvudsakligen kom att göra. När man läser denna artikel kan man fråga sig vad som egentligen har förändrats gentemot vår tid. Denna typ av ”dagskritik”, för att jämföra med de skönlitterära genrerna, var givetvis utvecklande och drivande för ”hela fotbollsfamiljen”. Därmed sprängdes kontinuerligt de gamla gränserna/strecken inom fotbollen och de avancerade analyserna kom alla till del som ville se dem. Det var länge sedan det fanns någon sådan dagskritik av fotbollen och idrotten i Sverige.

Lindes kamp

Carl Linde försökte ta upp kampen mot paternalismen, men lyckades knappast rubba den. Den bestod. Han var ju själv en del av den, så hans kamp blev motsägelsefull. Han såg av-

arterna, konkretiserad i Anton Johanssons ledarskap. Vad Linde framför allt gjorde var att i fotbollsorganisationen införa vissa logiker och organisationsformer från marknaden som exempelvis kartellerna. Han byggde karteller både i Göteborg och i hela förbundet. Dessa karteller kom att stå sig, men de konkurrerade inte med den överordnade maktprincipen som stavas paternalism. Han bröt mot de brittiska dogmerna om hur fotbollen skulle läras ut genom upprättandet av den Tekniska kommittén.

Än idag när fotbollen blivit alltmer marknadsinriktad och man till och med kan tala om en fotbollsindustri ("football industry"), i den engelska meningen, står sig dessa paternalistiska dominansprinciper och tydliggörs med kraft i talet om "fotbollsfamiljen" och dess överordnade ställning. Men Carl Linde utmanade och förmådde genom sin kunskap, entusiasm och envishet genomföra flera av sina idéer.

Referenser

- Andersson, T. *Kung fotboll. Den svenska fotbollens kulturhistoria från 1800-talet till 1950* Stehag: Symposion 2002
- Högström, J. *VM-boken* Stockholm: Norstedt 2006
- Nordiskt sportlexikon*, 1943
- Peterson, T. *Den svengelska modellen. Svensk fotboll i omvandling under efterkrigstiden* Lund: Arkiv 1993
- Magnussen, J. & R. K. Storm (red) *Professionel fodbold* Århus: Klim 2005
- Sahlström, O. *Den röde patriarken: en essä om arbetarrörelsens auktoritära tradition* Stockholm: Atlas 1998
- Sund, B. "The British and Continental Influence on Swedish Football" i *The International Journal of History of Sport*, Vol. 14, No. 2 (Aug. 1997)
- Sund, B. *Fotbollens maktfält. Svensk fotbollshistoria i ett internationellt perspektiv* Solna: Fotbollförlaget 1997
- Sund, B. "Den skimrande fotbollens paternalism och förhandlingssystem" i *Svensk Idrottsforskning* 2006:2 *Vem är vem?* 1948
- Tidningar
- Goal*
- Idrottsbladet*
- Offside*
- Websidor
- www.earlham.edu/~peters/writing/paternal.htm
- www.plato.stanford.edu/entries/paternalism/